

CÀTEDRES QUE SURTEN COM BOLETS

EXPANSIÓ. El nombre de càtedres es dispara, i les universitats catalanes creen iniciatives i modifiquen normatives per agilitzar la connexió entre l'empresa i el territori

A. PINTER
BARCELONA

El nombre de càtedres (un acord de col·laboració públicoprivat per impulsar activitats de docència i recerca) a les universitats catalanes s'ha multiplicat en els darrers tres anys. Per posar alguns exemples, a la Universitat de Girona (UdG), entre els anys 2019 i 2022 han passat de 33 a 45 càtedres; la Universitat Pompeu Fabra (UPF), va passar de 7 a 14 entre els anys 2020 i 2022 i la Universitat de Lleida (UdL) en va crear 4 més en només dos cursos. Segons molts experts, la pandèmia ha posat sobre la taula la urgent necessitat d'enfortir aliances, i les universitats catalanes han trobat en l'instrument una eina per poder captar finançament i connectar amb l'entorn. Les càtedres han intentat salvar la distància que hi ha entre la universitat i l'empresa, una assignatura pendent històricament.

Les càtedres d'empresa són, de fet, una eina ideal perquè formalitzen col·laboracions estables i a llarg termini entre la universitat i altres entitats. "Les relacions que s'estableixen a través d'aquests acords van més enllà de l'àmbit estrictament econòmic i permeten desplegar amplis objectius en docència, recerca o transferència en una àrea d'interès comú i per contribuir a l'en-

“

Sense càtedres és inassumible connectar amb el territori

OLGA MARTÍN
VICERECTORA UDL

La UB va definir més flexibilitat per augmentar la col·laboració

MERCÈ SEGARRA
VICERECTORA UB

Es genera una relació a més llarg termini, més transversal

CLIMENT MOLINS
VICERECTOR UPC

Una càtedra permet creuar les parets del campus i col·laborar amb el territori

SÍLVIA LLACH
VICERECTORA UDG

riquiment social", en paraules de Pau Fernández, responsable de Fundraising Institucional de la UPF.

IMPULS. Així doncs, la gran majoria de les universitats han engegat iniciatives per fomentar la creació d'aquests instruments, o bé incorporant normatives més flexibles i creant estructures específiques per fomentar la proliferació de càtedres o bé aportant part del pressupost de la posada en marxa. Mercè Segarra, vicerectora d'Emprenedoria, Transferència i Innovació de la Universitat de Barcelona, explica que fins fa dos anys no havien tingut una política específica per obrir càtedres noves, un fet que quedava a expenses de la iniciativa de l'acadèmic, així que el 2020 a la UB es va fer una normativa més flexible, per millorar la col·laboració externa amb l'empresa, i ara han posat el focus a impulsar la creació de càtedres en noves àrees. "Ara com ara, totes les teníem concentrades en l'àrea farmacèutica o mèdica, i ens obrim també a altres facultats com les d'història i humanitats", diu Segarra.

L'aposta de la Universitat de Girona per les càtedres és considerable, sumar-ne quasi mig centenar en una universitat petita com aquesta és una mostra de la confiança en el model. "És una de les nostres singularitats. Es tracta d'una estructura fonamental que va més

Les càtedres organitzen concursos d'idees i reptes d'innovació entre els estudiants

enllà de la transferència, ens permet creuar les parets de les universitats i dels campus per estar connectats amb les empreses i el conjunt del nostre context territorial", diu la vicerectora de Territori i Compromís Social de la UdG, Sílvia Llach. Només en un any, de les càtedres sorgides de la UdG s'han organitzat 531 actes arreu del territori.

APORTACIÓ. Justament per incentivar la creació de noves càtedres, la UdG té establerta una aportació econòmica de 4.000 euros per a cada nova càtedra, de manera que fa possible a empreses o institucions iniciar una càtedra amb l'acadèmia amb només 4.000 euros més. Per la seva banda, a la UB han creat el que anomenen la germana petita de les càtedres, amb una durada de conveni d'un

any, i que requereix una aportació econòmica per part del patró que és la meitat del que es demana per una càtedra (entre 10.000 i

Les càtedres d'empresa reben finançament extern

15.000 euros).

El terme *càtedra* és, en realitat, una manera genèrica de fer referència a dues modalitats: les càtedres que reben finançament extern, sigui d'una empresa o d'una institució, són les anomenades càtedres d'empresa; les càtedres institucionals, per la seva banda, no reben un finançament extern, sinó que les posa en marxa la mateixa universitat per donar visibi-

, com aquesta imatge de la primera Edició del Concurs Reptes de la Càtedra UB – DANONE. ARXIU

litat a un tema estratègic o posar en valor l'obra i el llegat d'algun personatge il·lustre.

La Universitat Politècnica de Catalunya disposa de 16 càtedres d'empresa molt diverses, cadascuna amb uns objectius i unes activitats pròpies, que poden ser formació, desenvolupament tecnològic, recerca o transferència dels resultats de la recerca i la divulgació científica als àmbits propis de cada firma. Endesa, Telefónica, Girbau, MercaBarna o SEAT, entre d'altres, són firmes que tenen acords de càtedra signats amb la UPC. Es tracta d'una eina més i mostra la llarga trajectòria en transferència tecnològica d'aquesta universitat. De fet, la UPC té quasi 3.000 convenis de col·laboració amb empreses i entitats, a més d'uns ingressos per projectes R+D+i i

transferència tecnològica de 72,7 milions d'euros.

LLARG TERMINI. Climent Molins, vicerector de Transfe-

rència, Innovació i Emprenedoria de la UPC explica que és cert que si una empresa vol fer un desenvolupament tecnològic i d'innovació amb la

Diverses i amb objectius propis

L'univers de les càtedres d'empresa és tot un món, i si per alguna cosa se les defineix és per la seva diversitat, i aquí radica la seva particularitat. L'acord entre empresa i universitat per definir una càtedra està marcat pels interessos i les necessitats que tingui l'empresa i per la predisposició que trobi en l'acadèmia. Així doncs, hi ha càtedres que es dediquen a fer activitats divulgatives, d'altres que concedeixen premis a projectes de final de

Sessió formativa. ARXIU

LES XIFRES

30.000

EUROS D'APORTACIÓ

És la quantitat anual que pot arribar a dedicar una empresa o institució per col·laborar amb una càtedra d'empresa.

1M €

D'INGRESSOS

Són els diners que ha rebut la Universitat Rovira i Virgili per acords de càtedres entre els anys 2017 i 2022.

3.000

ACORDS

És el nombre de convenis de col·laboració amb empreses i entitats que té la UPC.

45

CÀTEDRES

És la xifra que ha registrat la Universitat de Girona l'any 2022.

transversal. “A nosaltres, com a universitat, ens serveix per poder escoltar institucions i empreses en el que necessiten, i demostra que no som un bolet aïllat, sinó que som una eina de país per formar el futur i que tenim una responsabilitat molt gran”, diu Molins.

L'empresa que disposa una càtedra, per la seva banda, a més de l'accés al coneixement i a la transferència tecnològica, guanya visibilitat en la comunitat educativa, entre els estudiants i el talent. Així doncs, la captació de talent s'ha convertit en un dels puntals de les càtedres, especialment en facultats que imparteixen carreres STEM (l'acrònim en anglès de ciència, tecnologia, enginyeria i matemàtiques), en què el talent escasseja en el mercat laboral. “A les empreses els ajuda a ser molt més visibles entre els alumnes i el talent universitari”, afegeix Molins.

Girbau Group és un dels principals grups internacionals en la fabricació d'equipament per a bugaderia industrial. El seu procés d'internacionalització va començar fa més de dues dècades, i actualment disposa de quatre centres de producció especialitzats, a Espanya i França, i d'onze filials comercials arreu del món. El febrer del 2012 va signar la seva primera càtedra amb la UPC en què desenvolupen activitats d'R+D+i i de transferència de resultats de la recerca vinculats a la bugaderia, especialment a través del Centre de Disseny d'Equips Industrials, però a més és una de les fonts del grup per a la detecció i incorporació de talent i per a la creació d'instruments per a la visibilització del treball conjunt. Fonts de l'empresa asseguren que la càtedra ha representat un abans i després quant a la detecció de talent.

Així que a la UPC les càtedres han anat evolucionant cap al que anomenen *hubs* d'innovació, alguns de centrats a desenvolupar treballs més específics per estar en contacte tant amb els estudiants com amb els investigadors i d'altres més relacionats amb la recerca i la innovació. “Aquests *hubs* permeten una relació molt directa i àgil amb l'empresa, ja que el

universitat no necessàriament ho ha de fer a través d'una càtedra, però que quan ho fa es genera en una relació a més llarg termini, més

carrera i d'altres que tenen un programa intens de transferència tecnològica i innovació.

Enric Canela, catedràtic emèrit de bioquímica i biologia molecular de la Universitat de Barcelona, considera que les càtedres d'empresa que només tenen una funció de màrqueting i de donar-se visibilitat davant dels estudiants s'haurien de replantejar i incorporar, a més, transmissió de coneixement.

FOCUS

que busquem és fomentar la col·laboració i que siguin la base d'altres acords com els doctorats industrials i altres formes de mecenatge que poden servir per ser la base d'una futura *spin-off*", diu Molins.

La particularitat dels doctorats industrials és que desenvolupen la formació investigadora en col·laboració amb una universitat o centre de recerca, al si de les empreses, i així es tanca el cercle de connexió entre empresa i universitat.

De manera general, les càtedres representen una col·laboració estable amb les empreses o institucions a través de convenis que tenen una durada d'uns tres anys i amb una aportació per part de l'empresa que pot oscil·lar entre els 4.000 i els 30.000 euros anuals. "El que més costa és arrancar, però un

A les empreses els permet ser més visibles entre els alumnes i el talent

cop en marxa són poques les càtedres que no es renoven", explica Eulàlia de Nadal, vicerectora de Transferència del Coneixement de la UPF.

Amb el pressupost anual de què disposen les càtedres, organitzen i duen a terme accions definides conjuntament amb l'empresa col·laboradora que, d'una altra manera, no es podrien fer. Ho reconeix la vicerectora de recerca i transferència de Universitat de Lleida, Olga Martín, que explica que a la seva universitat les càtedres generen uns ingressos de 300.000 euros anuals que els permeten millorar el vincle amb les empreses i dur a terme una connexió i unes activitats de transmissió de coneixements arreu del territori que serien inassumibles econòmicament sense les càtedres. Per la seva banda, Eulàlia de Nadal, vicerectora de Transferència del Coneixement de la UPF, creu que per trobar l'encaix amb l'empresa cal finançament econòmic al darrere, "i les càtedres són una bona eina per demostrar que no tot el que està relacionat amb la universitat ha de venir de

fons públics", afegeix de Nadal.

A la Universitat Rovira i Virgili, per exemple, tots els projectes que són fruit de l'activitat de les càtedres, tant dels ajuts que tenen (principalment de la Diputació de Tarragona) com dels projectes de transferència que fan per a altres entitats i empreses han generat uns ingressos d'1 milió d'euros, entre els anys 2017 al 2022.

Enric Canela, catedràtic emèrit de bioquímica i biologia molecular de la Universitat de Barcelona, creu que al darrere de l'augment del nombre de càtedres hi ha la demostració de la falta de finançament de les universitats i també dels problemes de l'excés de la burocràcia quan arriba l'hora de connectar l'acadèmia amb l'empresa. "Hi ha projectes de recerca i desenvolupament que es podrien fer a través d'acords, però hi ha tantes limitacions burocràtiques per justificar les aportacions monetàries que les càtedres són un bon sistema per sortejar-les i poder desenvolupar altres activitats d'una manera més àgil", considera Canela.

A l'hora de posar però a les càtedres, Xavi Segura, president de la Comissió d'Universitats de la patronal de la petita i la mitjana empresa

Una activitat de recerca de la càtedra UB Dentaid. ARXIU

Pimec, afegeix que aquests instruments de connexió entre universitat i empresa resulten molt llunyans per al teixit empresarial majoritari de Catalunya, el format per

minipimes i micropimes. "No es tracta només d'una qüestió de cost econòmic, sinó que el model actual requereix tenir una estructura preparada que les empreses de

dimensió reduïda no tenen, i això ens separa de l'acadèmia", afegeix Segura, que creu que a dins del teixit empresarial també toca fer molta pedagogia. "La universitat

Ajudar a emprendre dins de la universitat

Una de les vint càtedres d'empresa que té la Universitat de Lleida (UdL) és la càtedra Santander d'Emprenedoria Universitària, una iniciativa conjunta entre la UdL i el Banc de Santander que té com a objectiu fomentar el talent i la cultura emprenedora en aquesta comunitat universitària.

Des de fa tres anys, està dirigida pel professor José Manuel Alonso Martínez, que no rep cap remuneració econòmica per la seva tasca, però que ha contribuït a traslladar el cuquet de l'emprenedoria entre el món acadèmic i els estudiants. Alonso Martínez,

professor d'emprenedoria ha incorporat gràcies a la càtedra píndoles de formació en emprenedoria a aquelles facultats que no tenen l'assignatura al seu pla d'estudis.

"Cada any fomentem concursos d'idees i iniciatives que han donat bons fruits", explica el director de la càtedra. De fet, des de la càtedra Santander d'Emprenedoria Universitària van posar en contacte dos exalumnes de la Universitat, un d'enginyeria i un altre d'administració i direcció d'empreses i van crear una de les *start-ups* de tecnologia amb més projecció de les Terres de Ponent:

El director de la càtedra, José M. Alonso Martínez, a la dreta. ARXIU

Invelon Technologies, que es dedica a crear solucions de *software* de realitat virtual, augmentada i mixta i que ja dona feina a 25 persones.

A més, des de la càtedra convoquen premis al millor treball de final de grau sobre

emprenedoria i organitzen concursos d'idees que reben acompanyament per desenvolupar el pla de negoci.

La càtedra ha fet possible que tots els estudiants facin una estada de tres mesos de pràctiques en empreses.

nen ni mecanismes ni incentius per a aquesta mena de projectes més petits, i el món universitari ens mira, però no ho troba interessant”, explica Segura.

Justament per trencar aquestes barreres, el mes passat, la patronal es va reunir amb el ministre d'Universitats, Joan Subirats, per demanar-li que adapti les seves actuacions no només a les grans empreses, sinó també a les pimes. “Ara com ara, depèn molt dels contactes que tinguis a la universitat, i creiem que caldria sistematitzar el procediment i que no depengui tant de la voluntat del professorat”,

Pimec proposa que es premii els professors per fer transferència

diu Segura.

Des de la patronal, proposen que el professor universitari en lloc de ser premiat en funció de les publicacions, rebi més incentius per treballar en processos de desenvolupament i transferència tecnològica.

Per la seva banda, el vice-rector de Transferència, Innovació i Emprenedoria de la UPC reconeix que calen incentius, perquè la carrera acadèmica és molt intensa i s'han de fer molts esforços perquè el professorat surti de la zona de confort. Per això des de la UPF han decidit engegar accions per fer molta més pedagogia interna per tal d'interactuar amb l'empresa.

acorda els projectes fora dels seus campus amb grans empreses, i les pimes acaben identificant l'acadèmia com un ens molt inabastable i llunyà”, afegeix Segura.

De fet, fa un any Pimec va arribar a un acord amb la UPC per generar projectes d'innovació. La patronal va recollir quinze propostes nascudes de minipimes o micropimes que s'han quedat esperant als calaixos perquè no s'han pogut concretar amb cap equip de recerca universitari. “Els professors no te-

Juan Naya

CEO D'ISDIN

“La innovació és clau, i per això col·laborar amb la UB és molt important”

A.P. BARCELONA

La companyia dermocosmètica ISDIN, van crear la càtedra Live Young amb la Universitat de Barcelona. El seu director general, Juan Naya, ens explica el valor d'aquesta iniciativa.

Quins objectius persegueix?
Amb la direcció de la doctora Susana Puig, professora i dermatòloga experta mundial en càncer de pell, té com a objectiu generar coneixement científic sobre l'exposoma de la pell per trobar solucions innovadores que ajudin a prevenir-ne l'envelliment i a millorar la salut de les persones.

Què és el que més valoreu d'aquesta càtedra?
Facilita la col·laboració entre la universitat i l'empresa per transformar els descobriments que provenen de la investigació en un coneixement que sigui la base per a la innovació.

Per què és important per a una companyia com la seva estar vinculats a la universi-

Juan Naya, CEO d'ISDIN. ARXIU

tat a través d'una càtedra?
Per a ISDIN, la innovació és clau, forma part dels nostres gens, dels nostres productes i de tot allò que fem. Per a nosaltres innovar requereix una base de ciència i coneixement i, per tant, en aquest sentit és molt important poder col·laborar amb una entitat de prestigi mundial com la Universitat de Barcelona. Gràcies al seu talent i experièn-

cia, podrem transformar tot el coneixement que junts generem en propostes que millorin la salut de les persones i el benestar de la societat.

Ens pot explicar alguna iniciativa o projecte concret que hagi nascut de la càtedra i que s'hagi traslladat al mercat o que estigui en procés d'arribar-hi?

Quan la universitat i l'empresa treballen conjuntament s'alineen la ciència, el coneixement, la innovació i la recerca d'oportunitats, fet que ens permet anar més enllà. Estem valorant noves vies de col·laboració més enllà de la càtedra que uniran l'interès formatiu de la universitat amb l'interès d'ISDIN a ajudar els professionals de la salut a estar tan ben formats com sigui possible en els últims coneixements científics sobre la salut de la pell i l'exposoma. I d'aquesta manera facilitar el treball conjunt que ens permeti trobar noves solucions de futur. Ens plantejem oferir formació a aquelles persones amb interès a conèixer més sobre la pell.

mascarandell

Oferta formativa
i de serveis
2022/23